

13. 11. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Poučení z krizových vyšetřování

ÚNIK INFORMACÍ: Kauzy Čunek a BIS odhalují společenský přetlak kvůli nedostatku spravedlnosti

Skóre: 0.93

Název zdroje: Euro

Datum vydání: 12.11.2007

Nadpis: Poučení z krizových vyšetřování

Podtitulek: ÚNIK INFORMACÍ: Kauzy Čunek a BIS odhalují společenský přetlak kvůli nedostatku spravedlnosti

Strana: 44

Rubrika: SPRAVEDLNOST

Autor: JAN SCHNEIDER

Číslo: 46

Oblast: Časopisy - ekonomika a politika

Zpracováno: 12.11.2007 02:51

Identifikace: CEEU20071112010119 cz

Klíčová slova: obhajoba (9x), potrestán (3x), trestních (3x), zákonem (2x), trestním (2x), trestněprávně (2x), státnímu zastupitelství (2x), kauzy (2x), trestný čin (2x), trestního, odvolání, právo, práva, zákona, právníci, delikt, ministr spravedlnosti, státních zástupců, státním zastupitelství, ministři spravedlnosti, ministrem spravedlnosti, státním zástupcem, porušení zákona, ústavního, státní zástupce, státní zástupkyně, státního zástupce

Rozčílil se ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil, že se na veřejnost dostaly předběžné závěry prošetření, zda zastavení trestního stíhání místopředsedy vlády Jiřího Čunka jihlavským okresním státním zástupcem Arifem Salichovem bylo v souladu se zákonem. Na Nejvyšším státním zastupitelství dospěl totiž státní zástupce Zdeněk Dostál k závěru, že ono Salichovovo rozhodnutí nebylo košer. Rozčílila a zalekla se i nejvyšší státní zástupkyně Renata Vesecká a ministři spravedlnosti navrhla odvolání svého podřízeného, vrchního státního zástupce Iva Ištvana - přestože ho z úniku informací neviní. Pouze prý měl něco předtím konat, aby se tak nedělo, ale on nekonal. Podle této strhující logiky by však měla být první k odvolání právě nejvyšší státní zástupkyně, protože ona měla nejvíce odpovědnosti, a jak z úniků vidno, také nekonala. Vše je to veskrze trapné, povrchní, zástupné a alibistické. Unikly informace - tak to tedy musí někdo odskákat, přičemž obě věci nemusejí být kauzálně spojené. Tuto "logiku jiného řádu" užívali staří Římané, když kvůli zvýšení bojové morálky mužstva vylosovali a popravili každého desátého. Decimace se říkalo této manažerské metodě, ve které se zřejmě někdo zhlédl (zhlédla). Žalobníci. Nedosti na tom! Nejvyšší státní zástupkyně s ministrem spravedlnosti žalovali u premiéra Mirka Topolánka na prý upovídáné (ve skutečnosti spíše procesně nezávislé) státní zástupce a policisty s tím, aby na ně pošťval tajně! Další z pozoruhodných manažerských metod, tentokrát z velkoříše ruské! Ještě jsme tu minulost zcela nepřekousli. Někteří mají ty metody hluboko v kosti zadřené, ať chtějí vypadat jakkoli mladě, nově až kapitalisticky. Sluší se jen připodotknout, že nejvyšší státní zástupkyně by snad mohla vědět, že Bezpečnostní informační služba (BIS) ze zákona nic neprošetřuje, ale pouze zabezpečuje informace. V tomto případě by mohla BIS zabezpečit informace o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství a pak je opět podle dikce zákona předat příslušným orgánům. Státní zástupkyně však zcela jistě ví, jak je to s procesní

využitelností a s procesním využíváním zpravodajských informací. Nepodezíráme-li ji z nevědomosti či nezkušenosti, pak může jít skutečně pouze již jen o jí iniciované zastrašování státních zástupců. Má-li totiž nejvyšší státní zástupkyně podezření, že se stal trestný čin, musí ihned konat, protože sama je orgánem činným v trestním řízení. (Anebo by měla neprodleně rezignovat, což by bylo také řešení.) Má-li podezření, že byl spáchán pouze správní delikt z oblasti ochrany utajovaných informací, musí neprodleně, oficiálně a písemně vyrozumět Národní bezpečnostní úřad. Máli podobné podezření z oblasti ochrany osobních dat, musí podobně průkazně vyrozumět Úřad na ochranu osobních údajů. Nemůže nekonat, má-li podezření. Ale musí konat podle zákona a smysluplně. Všem stejně! Další podivností kauzy je rozhořčení nejvyšší státní zástupkyně, že policie vyšetřovala majetkové poměry Jiřího Čunka hluboko do minulosti. Vyšetřovatelé však vycházeli z logického předpokladu, že musejí prověřit případ až do takové minulosti, z níž bude vyšetřovaný tahat argumenty na svoji obhajobu. Hloubka policejního vyšetřování byla však údajně jedním z důvodů, proč byl případ odňat těm, kdo jej vyšetřovali, a přidělen jinému státnímu zastupitelství. Jeho šéf pochopitelně "vyměkl" a celkem logicky si tento naprosto unikátní projev soudružské důvěry vyložil tak, že má případ asi zastavit. Zase špatně, jak po určité době musela trapně konstatovat nejvyšší státní zástupkyně. Má to se svými podřízenými ale trápení! Takové boty jí dělají! Ale pozor, vlastně nedělají. Prý to bylo jen cosi předčasného při pohybu správným směrem, zřejmě jakási právnícká obdoba ejaculatio praecox. Mají informace nožičky? Kdyby měly informace nožičky, asi by do médií utekly samy. Jenom zabeďnělec totiž nevidí, že bohatě splněným nutným předpokladem poměrně masivních úniků informací do médií je velký společenský přetlak ve smyslu všeobecně pocítovaného nedostatku spravedlnosti. A nic na tom nespraví floskule, jíž se zaklínají právníci, že oni mají pouze aplikovat právo, nikoli hledat spravedlnost. Mimochodem o tom, co by měli dělat, se společnost dávno a zřetelně vyjádřila a vtělila to do názvu instituce, která je součástí našeho ústavního pořádku. Není to ministerstvo aplikace práva, ale spravedlnosti. Nezapomenout! Oprávněný únik. A tak se stalo, že se někdo na ony hanebnosti už prostě nemohl dívat a sdělil je médiím. Jistě to není systémové řešení, ale každý dobrý papíňák musí mít také pojistný ventil. A kdyby neměl, pak pán bůh s kuchařem! A jak se pozná, že je únik chráněných informací do médií oprávněný? Musí se týkat nesporně společensky závažného protiprávního stavu. Nesmí přinést jeho autorovi (kromě morální satisfakce) žádný prospěch, ba naopak ho musí vystavit riziku reálných sankcí. A nesmí být učiněn v průběhu trestního řízení, kdy by šlo ještě leccos napravit, ale až v situaci, kdy jsou téměř či všechny jiné prostředky nápravy neúčinné. Netýká se to tedy pochopitelně situace, kdy si dotyčný (například plukovník Jan Kubice) stěžuje na něco, v čem nejen může, ale přímo má být činný - a místo planého žvanění trochu věci popotáhnout správným směrem. Dvě kůrky. Aby se však úniky utajovaných či jinak chráněných informací do médií nestaly tak jednoduchou a lákavou zábavou, bude nutné dopředu konstatovat, že i v případech oprávněných úniků jde o porušení zákona (trestný čin či správní delikt, podle charakteru uniknuvších informací) - se všemi důsledky. Vtip je v jejich možném zmírnění, až téměř úplné minimalizaci. Stát se tak může na základě důkladné analýzy a porovnání společenské nebezpečnosti samotného úniku informace se společenskou závažností obsahu uniknuvší informace. Bude-li samotný fakt úniku shledán nebezpečnějším, musí být viník po zásluze potrestán, byť by činil v dobré víře. Třeba minimálně, ale přesto potrestán musí být i v případě, že šlo o naprosto objektivně oprávněný únik informací o společensky velmi závažném jevu. Únik samotný by měl být v takovém případě trestněprávně shledán nicotným, ale autorovi úniku (týkal-li se utajovaných informací) by měl být odepřen další styk s utajovanými informacemi (neboli odebrána bezpečnostní prověrka). Zbytečná přísnost? Asi leckoho hned napadne, zda toto není neadekvátní postih v případě zveřejnění opravdu závažných informací o společensky nebezpečném protiprávním stavu. Vždyť by se to dalo posuzovat dokonce jako společensky prospěšný čin. Je však třeba zvažovat i druhou stranu mince. Aby totiž nebyli jati pocitem spravedlnosti (a nepostižitelnosti) všichni a najednou. Je objektivní skutečností, že úniků informací je v poslední době příliš, a zdaleka nejde pouze o ty zde pojednávané (z ať tak či onak ukončených trestních stíhání). Zmíněný pojistný ventil na papíňáku je také jednorázový. Dojde-li až na něj, musí být vyměněn. Je proto nutné nastavit vyšší práh společenské akceptace takového

jednání, aby se svévolné úniky informací nestaly opakovanými až módními. Mělo by jít svým způsobem o analogii "posledního náboje" - aby si každý rozmyslel, troufne-li si na to. A když ano, měl by za to ručit svou osobou a být podroben riziku příslušných sankcí. Bude-li potvrzena společenská oprávněnost takového jednotlivého úniku informací, neměl by být dotyčný trestán. Na druhé straně by však již neměl mít možnost se v klidu vrátit zpět do své funkce - a třeba za čas to zkusit znovu, když se to nepovedlo napoprvé.

Má-li nejvyšší státní zástupkyně Renata Vesecká podezření, že se stal trestný čin, musí ihned konat, protože sama je orgánem činným v trestním řízení

JAN SCHNEIDER, spolupracovník redakce

Foto - ČTK

Foto - Martin Pinkas

Zpracovatel: Anopress IT a.s.